

Bruxelles, 20.5.2020
COM(2020) 207 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**privind utilizarea formelor de exprimare și de prezentare suplimentare ale declarației
nutriționale**

CUPRINS

1.	Introducere	2
2.	Contextul istoric	2
3.	Cadrul legislativ al UE privind etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului	4
3.1.	Forme suplimentare de exprimare și prezentare în temeiul Regulamentului ICPA.....	4
3.2.	Alte sisteme de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului	4
3.3.	Stabilirea profilului nutrițional.....	5
4.	Sistemele de etichetare pe partea frontală a ambalajului puse în aplicare sau elaborate la nivelul UE	5
4.1.	Diferitele formate ale sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului	5
4.2.	Sistemele de etichetare pe partea frontală a ambalajului aprobate sau avute în vedere de statele membre și de Regatul Unit.....	6
4.3.	Sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului elaborate de operatori privați din UE	9
5.	Situația la nivel internațional	11
6.	Interesul consumatorilor, înțelegerea de către aceștia și reacția lor, precum și impactul asupra sănătății	12
7.	Impactul asupra operatorilor din sectorul alimentar și asupra pieței interne	17
8.	Poziții și puncte de vedere.....	19
8.1.	Consiliul, Parlamentul European și Comitetul Regiunilor.....	19
8.2.	Experții statelor membre ale UE din cadrul autorităților naționale competente.....	20
8.3.	Părțile interesate	21
8.4.	Organizațiile internaționale	22
9.	Concluzii	22

1. INTRODUCERE

Prezentul raport răspunde obligației Comisiei prevăzute la articolul 35 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011¹ privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare (Regulamentul ICPA). Conform acestei dispoziții, Comisia are obligația să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport privind utilizarea unor forme suplimentare de exprimare și prezentare a declarației nutriționale, impactul acestora asupra pieței interne și oportunitatea unei armonizări suplimentare a acestor forme de exprimare și prezentare. Totodată, potrivit aceleiași dispoziții, Comisia poate însoți raportul respectiv de propuneri de modificare a dispozițiilor relevante ale Uniunii.

Începând cu luna decembrie 2016, Regulamentul ICPA prevede ca marea majoritate a produselor alimentare preambalate² să fie însoțite de o declarație nutrițională, afișată adesea pe spatele ambalajului alimentar, pentru a permite consumatorilor să facă alegeri informate și conștiente cu privire la sănătate. Această declarație poate fi completată de o repetare voluntară a principalelor sale elemente în câmpul vizual principal (cunoscut sub denumirea de „partea frontală a ambalajului”), pentru a ajuta consumatorii să observe rapid informațiile nutriționale esențiale în momentul achiziționării produselor alimentare. Pentru această repetare, pe partea frontală a ambalajului (FOP) pot fi folosite și alte forme de exprimare și/sau de prezentare (de exemplu, forme grafice sau simboluri), în plus față de cele conținute în declarația nutrițională (de exemplu, cuvinte sau numere).

Având în vedere experiența dobândită de pe urma acestor forme suplimentare de exprimare și/sau prezentare a declarației nutriționale, Comisia a fost invitată să adopte un raport până la 13 decembrie 2017 privind utilizarea și impactul acestora. Ținând cont de experiența limitată în acest domeniu din ultimii ani și de unele evoluții recente la nivel național, adoptarea raportului a fost amânată în vederea includerii experienței dobândite în urma sistemelor introduse recent. Raportul depășește domeniul de aplicare al articolului 35 din Regulamentul ICPA (și anume, forme suplimentare de exprimare și/sau de prezentare care repetă informațiile furnizate în declarația nutrițională) și include, de asemenea, sisteme care afișează pe partea frontală a ambalajului informații privind calitatea nutrițională generală a produselor alimentare, deoarece o astfel de diferențiere nu ar fi pertinentă din perspectiva consumatorului.

Prezentul raport prezintă principalele sisteme de etichetare nutrițională de pe partea frontală a ambalajului care sunt puse în aplicare sau sunt dezvoltate în prezent la nivelul UE, precum și unele dintre sistemele puse în aplicare la nivel internațional. De asemenea, raportul abordează înțelegerea de către consumatori a sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului, eficacitatea și impactul acestora. Raportul se bazează pe analiza literaturii de specialitate și pe datele colectate și analizate de Centrul Comun de Cercetare pe această temă, precum și pe ample consultări efectuate de Comisie cu autoritățile naționale competente și cu părțile interesate.

¹ Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, JO L 304, 22.11.2011, p. 18.

² Produsele alimentare care sunt exceptate de la cerința de a furniza declarații nutriționale obligatorii sunt enumerate în anexa V la Regulamentul (UE) nr. 1169/2011.

2. CONTEXTUL ISTORIC

În conformitate cu propunerea Comisiei referitoare la un regulament privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, înaintată în ianuarie 2008³, operatorii din sectorul alimentar ar fi trebuit să afișeze, în mod obligatoriu, detalii privind valoarea energetică, grăsimile, grăsimile saturate, carbohidrații, zahărul și sarea, pe partea frontală a ambalajului produselor alimentare procesate preambalate. În plus, se permitea elaborarea unor sisteme naționale voluntare pentru declararea acestor elemente obligatorii prin intermediul altor formate de prezentare (de exemplu, forme grafice).

Colegiuitorii au decis să păstreze conceptul de etichetare pe partea frontală a ambalajului, dar să elimine caracterul său obligatoriu. Aceștia au fost de acord că, în absența unui sistem de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului, care să fie ușor de înțeles și de acceptat de către toți consumatorii din UE, această chestiune ar trebui lăsată în sarcina statelor membre și a operatorilor din sectorul alimentar, care să dezvolte propriile sisteme adaptate consumatorilor lor, cu condiția să respecte anumite criterii. Scopul era să se colecteze experiențe privind funcționarea diferitelor sisteme din statele membre, pentru a lua o decizie mai informată cu privire la posibilitatea unei armonizări suplimentare într-o etapă ulterioară. În acest context, Regulamentul ICPA, adoptat în 2011, a obligat Comisia să prezinte prezentul raport referitor la utilizarea și impactul diferitelor sisteme și la oportunitatea unei armonizări suplimentare.

Având în vedere incidența tot mai mare a excesului de greutate și a obezității în majoritatea statelor membre ale UE și povara semnificativă a bolilor imputabile riscurilor alimentare⁴, interesul autorităților publice în ceea ce privește etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului a crescut după adoptarea Regulamentului ICPA. De regulă, există două obiective ale politicii de etichetare pe partea frontală a ambalajului: (1) furnizarea de informații suplimentare consumatorilor pentru ca aceștia să poată face alegeri alimentare mai sănătoase în cunoștință de cauză; și (2) încurajarea operatorilor din sectorul alimentar să reformuleze produsele pentru a oferi opțiuni mai sănătoase (Kanter et al., 2018). Prin urmare, etichetarea pe partea frontală a ambalajului este considerată din ce în ce mai mult ca fiind un instrument de sprijinire a strategiilor⁵ de prevenire a obezității și a altor boli netransmisibile legate de

³ COM(2008) 40 final, articolul 34.

⁴ Problemele legate de greutate și obezitate cresc rapid în majoritatea statelor membre ale UE; potrivit unor estimări, 51,6 % din populația UE (cu vârsta de peste 18 ani) era supraponderală în 2014. Obezitatea reprezintă o problemă gravă de sănătate publică, deoarece crește semnificativ riscul de boli cronice, cum ar fi bolile cardiovasculare, diabetul de tip 2 și anumite tipuri de cancer (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Overweight_and_obesity_-_BMI_statistics). În general, se estimează că, în Uniunea Europeană, peste 950 000 de decese și peste 16 milioane de ani de viață pierduți se pot imputa riscurilor alimentare cauzate de regimurile alimentare nesănătoase (<https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societate-impacturi/povară>).

⁵ Statele membre ale UE adoptă abordări diferite (de exemplu, acorduri de reformulare, restricții de comercializare a produselor alimentare cu un conținut ridicat de grăsimi, sare și zahăr, achiziții publice de produse alimentare sănătoase, impozitarea băuturilor zaharoase), ca parte a strategiilor lor de promovare a sănătății și de prevenire a bolilor. Comisia Europeană sprijină statele membre în acțiuni privind stiluri de viață sănătoase și o alimentație sănătoasă prin punerea în aplicare a Strategiei pentru Europa privind problemele de sănătate legate de alimentație, excesul de greutate și obezitate din 2007, a Cadrului UE pentru inițiativele naționale privind anumite substanțe nutritive din 2011 (în 2008 a fost convenit un cadru de reformulare cu scopul de a reduce conținutul de sare) și a Planului de acțiune al UE privind obezitatea infantilă pentru perioada 2014-2020. Promovarea unor stiluri de viață sănătoase va ajuta statele membre să atingă obiectivele de dezvoltare durabilă până în 2030 și obiectivele OMS privind bolile netransmisibile până în 2025. (https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/2019_initiatives_npa_en.pdf)

regimul alimentar. În prezent, au fost elaborate și puse în aplicare mai multe sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului în întreaga UE.

3. CADRUL LEGISLATIV AL UE PRIVIND ETICHETAREA NUTRIȚIONALĂ PE PARTEA FRONTALĂ A AMBALAJULUI

1.1. Forme suplimentare de exprimare și prezentare în temeiul Regulamentului ICPA

Regulamentul ICPA permite, în mod voluntar, repetarea informațiilor furnizate în declarația nutrițională, și anume numai valoarea energetică sau valoarea energetică și cantitățile de grăsimi, de acizi grași saturați, de zaharuri și de sare pe partea frontală a ambalajului [articolul 30 alineatul (3)]. În conformitate cu articolul 35 din Regulamentul ICPA, forme suplimentare de exprimare și/sau de prezentare a declarației nutriționale (de exemplu, forme grafice sau simboluri) pot fi utilizate de către operatorii din sectorul alimentar sau recomandate de statele membre cu condiția să respecte criteriile stabilite în regulament.

Aceste criterii cuprind cerințe potrivit cărora formele suplimentare sunt bazate pe cercetări fiabile și pertinente din punct de vedere științific și nu induc în eroare consumatorul. Formele ar trebui să fie rezultatul unor consultări cu o gamă largă de grupuri de părți interesate, trebuie să vizeze facilitarea înțelegerii de către consumator a contribuției sau a importanței produsului alimentar pentru conținutul energetic și de nutrienți corespunzător unui regim alimentar și ar trebui să fie sprijinite de date științifice care să indice faptul că pot fi înțelese de către consumatorul mediu. În plus, formele trebuie să fie obiective și nediscriminatorii și să nu creeze obstacole în calea liberei circulații a bunurilor. În cazul altor forme de exprimare, acestea ar trebui să se bazeze fie pe consumul armonizat de referință sau pe recomandările științifice general acceptate privind consumul.

Statele membre sunt obligate să monitorizeze utilizarea oricăror forme suplimentare de exprimare sau de prezentare și să transmită aceste informații Comisiei. Pentru a facilita această monitorizare, statele membre pot solicita operatorilor din sectorul alimentar care introduc pe piețele naționale produse alimentare ce afișează astfel de informații să notifice utilizarea unor forme suplimentare de exprimare și/sau de prezentare și să furnizeze justificările relevante referitoare la îndeplinirea cerințelor prevăzute de legislația UE.

1.2. Alte sisteme de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului

Unele sisteme de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului elaborate de statele membre sau de operatorii din sectorul alimentar nu intră sub incidența articolului 35 din Regulamentul ICPA, deoarece nu repetă informațiile furnizate în declarația nutrițională ca atare, însă furnizează informații privind calitatea nutrițională generală a produselor alimentare (de exemplu, printr-un simbol sau litere). Astfel de sisteme sunt considerate „informații oferite în mod voluntar” în temeiul articolului 36 din Regulamentul ICPA, existând obligația să nu inducă în eroare consumatorul, să nu fie ambigue, să nu deruteze consumatorii și după caz, să se bazeze pe date științifice relevante. În același timp, atunci când un astfel de sistem atribuie un mesaj pozitiv la modul general (de exemplu, printr-o culoare verde), acesta îndeplinește și definiția juridică a unei „mențiuni nutriționale”⁶ deoarece furnizează informații privind proprietățile nutriționale benefice ale unui produs alimentar, astfel cum se prevede în Regulamentul (CE) nr. 1924/2006 privind mențiunile nutriționale și de sănătate înscrise pe

⁶ Mențiunea nutrițională declară sau sugerează că un produs alimentar are proprietăți nutriționale benefice datorită valorii energetice pe care o furnizează, nutrienților sau altor substanțe pe care acesta le conține sau nu le conține [articolul 2 alineatul (2) punctul 4 din Regulamentul (CE) nr. 1924/2006].

produsele alimentare⁷ (Regulamentul privind mențiunile). Conform Regulamentului privind mențiunile, acestea ar trebui să se bazeze pe dovezi științifice, nu trebuie să fie înșelătoare și sunt permise numai în cazul în care se preconizează că efectele benefice, astfel cum au fost prezentate în mențiune, pot fi înțelese de consumatorul mediu. Sistemele de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului care intră sub incidența Regulamentului privind mențiunile pot fi utilizate pe teritoriul unui stat membru numai dacă au fost adoptate de statul membru în cauză în conformitate cu articolul 23 din Regulamentul privind mențiunile, care descrie procedura de notificare adresată Comisiei.

1.3. Stabilirea profilului nutrițional

Stabilirea profilului nutrițional înseamnă clasificarea produselor alimentare în funcție de compoziția lor nutrițională, utilizând criterii predefinite⁸. Aceasta are o varietate de aplicații în întreaga lume, cum ar fi, de exemplu, reglementarea promovării comerciale a alimentelor adresate copiilor. Sistemele de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului utilizează, de regulă, profilul nutrițional. Majoritatea sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului se bazează pe criterii de stabilire a profilului nutrițional, care pot include simple praguri pentru nutrienți, de exemplu pentru a defini când un sistem atribuie culoarea verde, galben sau roșu, sau algoritmi mai complecși care au ca rezultat un scor rezumativ. Criteriile de stabilire a profilului nutrițional pot fi aplicabile tuturor grupelor extinse de produse alimentare sau pot fi specifice unor grupe de produse diferite. Ca atare, criteriile de stabilire a profilului nutrițional nu sunt afișate pe etichete.

În UE, noțiunea de stabilire a profilului nutrițional este utilizată, de asemenea, în contextul mențiunilor nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare, unde „profil nutrițional” înseamnă praguri ale nutrienților, cum ar fi un anumit conținut de grăsimi, sare și zaharuri care, dacă este depășit, restricționează sau interzice mențiunile nutriționale și de sănătate, prevenind astfel transmiterea unui mesaj pozitiv legat de sănătate pe produsele alimentare bogate în acești nutrienți. În conformitate cu Regulamentul privind mențiunile, Comisia avea ca termen pentru stabilirea „profilurilor nutriționale” anul 2009, însă aceste profiluri nu au fost încă stabilite dat fiind faptul că această temă este foarte controversată, lucru demonstrat de opiniile divergente și polarizate din 2009 când Comisia a încercat să le stabilească. O evaluare a Regulamentului privind mențiunile vizează, printre altele, stabilirea profilului nutrițional și, în special, chestiunea dacă stabilirea „profilurilor nutriționale” care au ca scop evitarea mențiunilor atractive pe produsele alimentare prea sărate, cu conținut ridicat de grăsimi sau îndulcite sunt în continuare adecvate scopului sau dacă ar putea fi avută în vedere o altă alternativă pentru atingerea acelorași obiective.

4. SISTEMELE DE ETICHETARE PE PARTEA FRONTALĂ A AMBALAJULUI PUSE ÎN APLICARE SAU ELABORATE LA NIVELUL UE

1.4. Diferitele formate ale sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului

În anii 1980, unele guverne au început să elaboreze etichete nutriționale pe partea frontală a ambalajului în contextul strategiilor de prevenire a obezității și a altor boli netransmisibile legate de regimul alimentar. La începutul secolului XXI, concomitent cu epidemia de obezitate la nivel mondial și cu abundența tot mai mare de produse alimentare procesate pe

⁷ Regulamentul (CE) nr. 1924/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 privind mențiunile nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare, JO L 404, 30.12.2006, p. 9.

⁸ <https://www.who.int/nutrition/topics/profiling/en/>

piață, numărul inițiativelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului a crescut constant (Kanter et al., 2018). Etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului a fost pusă în aplicare în feluri diferite iar în prezent sunt utilizate diferite formate în întreaga lume. În literatura de specialitate au fost prezentate diferite tipologii pentru a clasifica aceste formate pe categorii, în funcție de caracteristicile lor principale.

Sistemele pot fi împărțite în sisteme „specifice nutrienților”, care furnizează informații nutriționale mai mult sau mai puțin detaliate referitoare la nutrienții specifici, și sistemele bazate pe „indicatori rezumativi”, care oferă mai degrabă o apreciere sintetică a calității nutriționale generale/a caracterului sănătos a/al produsului (Savoie et al., 2013). Categoria „specifică nutrienților” poate fi împărțită în subcategoriile „numerică” și „codificată prin culori”. Sistemele bazate pe „indicatori rezumativi” pot fi împărțite în indicatori „pozitivi” (sigle de promovare) care pot fi aplicate numai pe produsele alimentare care respectă anumite criterii nutriționale și indicatori „gradați” care furnizează informații generale și gradate privind calitatea nutrițională a produselor alimentare și care pot fi aplicate pe toate produsele alimentare (Julia & Hercberg, 2017).

O altă tipologie vizează nivelul „caracterului directiv” al sistemului, cu alte cuvinte, în ce măsură eticheta oferă o indicație directă dacă produsul este bun sau nu din punct de vedere nutrițional pentru consumator (Hodgkins et al., 2012). O altă clasificare include două categorii, sisteme de etichetare „reductive” (versiunea redusă a informațiilor nutriționale conținute pe partea din spate a ambalajului) și sisteme de etichetare „evaluative” (care evaluează informațiile nutriționale pentru consumator) (Newman et al., 2014). Prin definiție, toate sistemele de etichetare evaluative pentru partea frontală a ambalajului, indiferent dacă sunt „specifice nutrienților” sau bazate pe „indicatori rezumativi”, au la bază modele de stabilire a profilului nutrițional.

Tabelul 1 clasifică sistemele publice (puse în aplicare sau propuse) și unele dintre sistemele private în funcție de diferitele tipologii și oferă, de asemenea, informații despre dezvoltatorul lor, precum și cu privire la care sisteme sunt utilizate sau propuse/anunțate.

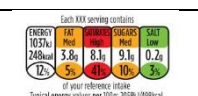
1.5. Sistemele de etichetare pe partea frontală a ambalajului aprobate sau avute în vedere de statele membre și de Regatul Unit⁹

Etichete rezumative - Sigle cu mesaj pozitiv

Sigla *Keyhole*, dezvoltată de Administrația Națională pentru Alimentație din Suedia și introdusă în **Suedia** în 1989, a fost primul sistem pe bază de siglă afișat pe partea frontală a ambalajului pus în aplicare în UE. *Keyhole* este o etichetă voluntară gratuită sub forma unei reprezentări simbolice de culoarea verde care identifică alegerea mai sănătoasă din cadrul a 33 de grupe definite de produse alimentare (de exemplu, pâine, brânză, mâncăruri semipreparate), pe baza unor criterii nutriționale precum nivelul de grăsimi, zaharuri, sare, cereale integrale sau fibre. Sigla nu poate fi folosit pe produse care au o valoare nutritivă scăzută, cum ar fi gustările sărate sau băuturile răcoritoare. **Danemarca** și **Lituania** au introdus eticheta *Keyhole* în 2009 și, respectiv, în 2013. Eticheta a fost de asemenea adoptată de țări din afara UE (de exemplu, Norvegia, Islanda).

⁹ Regatul Unit s-a retras din Uniunea Europeană și a devenit o țară terță începând cu 1 februarie 2020.

Tabelul 1 -Tipologiile și formatele sistemelor de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului puse în aplicare/propuse/anunțate la nivel de state membre și la nivel de Regatul Unit

Taxonomia prezentată în literatura de specialitate				Exemple de sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului	Dezvoltator	Statul membru UE	
Etichete specifice nutriționar	Numerice	Fără caracter directiv	Reductive (neinterpretative)	Eticheta privind consumul de referință		Privat	În întreaga UE
				NutrInform Battery		Public	IT
	Codificate prin culoare	Cu caracter semi-directiv	Evaluative (interpretative)	Etichetă din Regatul Unit pentru partea frontală a ambalajului		Public	Regatul Unit
				Alte etichete de tip „semafor”		Privat (comercianți cu amănuntul)	PT, ES
Etichete rezumative	Sigle cu mesaj pozitiv (de promovare)	Cu caracter directiv	Evaluative (interpretative)	Keyhole		Public	SE, DK, LT
				Sigle referitoare la inimă/sănătate		ONG Public	FI, SI HR
				O alegere sănătoasă		Privat	CZ, PL Eliminată treptat în NL
		Indicatori gradați			Nutri-Score		Public

Finlanda a aprobat în 2000 programul „Simbolul inimii - O alegere mai bună”. Criteriile de utilizare a simbolului (conținutul de grăsimi, sare, zahăr și/sau fibre) sunt definite pentru nouă grupe principale de produse alimentare. Dreptul de utilizare a etichetei este acordat de experții desemnați de asociațiile finlandeze pentru boli cardiovasculare și diabet, în urma plății unei taxe¹⁰.

În **Slovenia**, sigla „Protective Food” (Alimente protectoare) (cunoscută și sub denumirea de „Little Heart” - Mica inimă) a fost introdusă în 1992 de către Societatea pentru sănătate cardiovasculară¹¹ și promovată de guvern (Miklavc et al., 2016). Aceasta se aplică produselor alimentare preambalate care îndeplinesc criteriile nutriționale specificate.

În cadrul programului național „Healthy Living” (Să trăim sănătos) din 2015, Institutul de Sănătate Publică din **Croația**¹² este mandatat să acorde dreptul de utilizare a siglei „Healthy Living” produselor alimentare care îndeplinesc criterii nutriționale specifice¹³.

Etichete rezumative - indicatori gradați

În octombrie 2017, **Franța** a adoptat sistemul Nutri-Score (Scor nutrițional) după o serie de studii experimentale de mare amploare. Nutri-Score, bazat pe modelul de stabilire a profilului nutrienților al Agenției pentru standarde alimentare din Regatul Unit, indică calitatea nutrițională generală a unui anumit produs alimentar. Eticheta este reprezentată de o scară în cinci culori, de la verde închis - care indică produsele alimentare cu cea mai înaltă calitate nutrițională - până la portocaliu închis pentru produsele cu o calitate nutrițională mai scăzută, asociate cu literele A - E. Algoritmul de calcul al punctajului nutrițional ia în considerare atât elementele negative (zaharuri, grăsimi saturate, sare și calorii), cât și elementele pozitive (proteine, fibre, fructe, legume, leguminoase și nuci). **Belgia** a adoptat, de asemenea, Nutri-Score (martie 2019). În martie 2020, **Germania** a notificat Comisiei un proiect de regulament național privind utilizarea Nutri-Score. **Spania**¹⁴ (noiembrie 2018), **Țările de Jos**¹⁵ (noiembrie 2019) și **Luxemburg**¹⁶ (februarie 2020) și-au anunțat decizia de a adopta acest sistem.

Etichete specifice nutrienților

În ianuarie 2020, **Italia** a notificat Comisiei un proiect de decret care recomandă utilizarea sistemului voluntar de etichetare pe partea frontală a ambalajului „NutriInform Battery”. Sistemul se bazează pe eticheta privind consumul de referință (descrisă mai jos), la care se adaugă un simbol reprezentând o baterie, care indică cantitatea de energie și nutrienți dintr-o singură porție ca procent din consumul zilnic. Acest sistem nu este încă prezent pe piața din UE.

În 2013, **Regatul Unit** a introdus în mod formal un sistem voluntar de etichetare pe partea frontală a ambalajului, așa-numitul sistem „semafor”, după mai mulți ani de cercetare și consultare a părților interesate. Sistemul combină codificarea prin culori și procentul din consumul de referință¹⁷ și are la bază un ghid adoptat de autoritățile din Regatul Unit¹⁸.

¹⁰ Informații furnizate de Ministerul Agriculturii din Finlanda (februarie 2017).

¹¹ Informații furnizate de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Alimentelor din Slovenia (februarie 2017).

¹² Informații furnizate de Ministerul Sănătății din Croația (februarie 2017).

¹³ <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/06/Healthy-Living-Food-criteria.pdf>

¹⁴ <https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/sanidad/Paginas/2018/121118-premiosnaos.aspx>

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/11/28/nutri-score-wordt-na-aanpassing-het-voedselkeuzelogo-voor-nederland>

¹⁶ https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2020/02-fevrier/12-lenert-bilan.html

¹⁷ Consumul de referință pentru energie și nutrienți reprezintă aportul maxim recomandat zilnic.

Acesta oferă informații privind conținutul de grăsimi, grăsimi saturate, zaharuri și sare, precum și privind valoarea energetică pentru fiecare porție din produsul alimentar în cauză. Culoarele sunt utilizate pentru a clasifica nutrienții respectivi ca având un conținut „scăzut” (verde), „mediu” (galben) sau „ridicat” (roșu); pragurile de culoare au la bază o cantitate de 100 g/ml de alimente/băuturi (pentru produsele vândute în porții mari, pragurile pentru o porție se aplică pentru culoarea roșie).

1.6. Sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului elaborate de operatori privați din UE

Etichete specifice nutrienților

În paralel cu sistemele aprobate de autoritățile guvernamentale, asociația industriei alimentare și a băuturilor din Europa a elaborat un sistem care are la bază Cantitatea Zilnică Recomandată (CZR), redenumită ulterior **Eticheta privind consumul de referință**, care a fost introdusă în 2006. Eticheta furnizează informații numerice cu privire la cantitatea de energie și de nutrienți prezentă într-o porție de alimente și la cât de mult reprezintă aceasta ca procent din consumul zilnic de referință¹⁹. Sistemul este utilizat pe întregul teritoriu al UE (Storcksdieck genannt Bonsmann et al., 2010).

Unii comercianți cu amănuntul (de exemplu, în Portugalia și Spania) și-au elaborat propria etichetă nutrițională pentru partea frontală a ambalajului, bazată pe un **format de tip semafor**, care adaugă culori la eticheta privind consumul de referință.

În 2017, șase societăți multinaționale de alimente și băuturi au dezvoltat eticheta „**Evolved Nutrition Label**” (Eticheta nutrițională evoluată) (ENL), pornind de la eticheta privind consumul de referință și adăugând culori asemănătoare cu cele ale sistemului britanic de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului, dar fiind mai indulgente între valorile galben și roșu pentru produsele care se consideră că trebuie consumate în porții mici²⁰. În noiembrie 2018, întreprinderile și-au comunicat decizia de suspendare/încetare a testelor referitoare la eticheta ENL pentru produsele alimentare.

Etichete rezumative - Sigle pozitive

Sigla „**Healthy Choice**” (Alegerea sănătoasă) (sub forma de „bifă”), deținută de Choices International Foundation, identifică opțiuni mai sănătoase în cadrul grupelor de alimente. Criteriile specifice categoriei se bazează pe nivelurile de acizi grași saturați și acizi trans, pe nivelurile de adaos de zahăr, sare, fibre dietetice și/sau energie. Criteriile se aplică tuturor produselor alimentare, inclusiv gustări și băuturi răcoritoare. Întreprinderile care plătesc taxa de membru organizației naționale Choices pot utiliza sigla pe produsele eligibile. Sistemul

¹⁸ *Guide to creating a front of pack (FoP) nutrition label for pre-packed products sold through retail outlet* (Ghid pentru crearea unei etichete nutriționale pe partea frontală a ambalajului pentru produsele preambalate vândute în punctele de vânzare cu amănuntul) (actualizat ultima dată la 8 noiembrie 2016), disponibil la adresa <https://www.gov.uk/government/publications/front-of-pack-nutrition-labelling-guidance>.

¹⁹ Înțelegerea etichetei. În: Site-ul privind consumul de referință, FoodDrinkEurope (<https://referenceintakes.eu/understanding-label.html>).

²⁰ Prezentarea celor șase întreprinderi în cadrul Platformei UE privind alimentația și sănătatea, 30 noiembrie 2017, disponibilă la adresa https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/ev_20171130_co03_en.pdf.

este funcțional în Republica Cehă și în Polonia. Sigla fost aprobată de guvernul neerlandez în 2013, dar a fost retrasă în 2017²¹.

²¹ Comunicarea Staatscourant Vinkje, 27 octombrie 2017 (disponibilă la adresa <https://www.row-minvws.nl/documenten/vergaderstukken/2017/10/27/mededeling-staatscourant-vinkje-row-del-27-oktober-2017>).

5. SITUAȚIA LA NIVEL INTERNAȚIONAL

În prezent, peste 40 de țări din întreaga lume au în vigoare o formă de sistem de etichetare nutrițională pe partea frontală a ambalajului²².

În timp ce majoritatea țărilor terțe au introdus etichetele nutriționale pentru partea frontală a ambalajului în mod voluntar, câteva țări au făcut aceste etichete obligatorii. În general, există tendința ca țările din aceeași regiune geografică să aleagă etichete similare, adaptând în același timp anumite aspecte la circumstanțele naționale²³.

Formate specifice nutrienților de tip semafor au fost introduse, dincolo de Regatul Unit, doar de câteva țări în mod voluntar (de exemplu Coreea de Sud) sau obligatoriu (de exemplu, Ecuador). India are în vedere, de asemenea, o etichetă obligatorie²⁴.

O serie de țări asiatice (de exemplu Malaysia, Singapore, Thailanda) utilizează **sigle pozitive pentru o alegere sănătoasă, care au formate și criterii diferite** (unele dintre acestea se bazează pe criteriile Choices International). Unele țări africane (de exemplu Nigeria, Zimbabwe) au introdus, de asemenea, sigle privind o alegere sănătoasă.

Sistemul **de clasificare Health Star Rating** este pus în aplicare în Australia și Noua Zeelandă și reprezintă un sistem voluntar de etichetare pe partea frontală a ambalajului care atribuie produselor între o jumătate de stea și cinci stele, în funcție de caracterul sănătos din punct de vedere nutrițional definit de nutrienții negativi și pozitivi și de alte componente.

Sistemul de avertizare din Chile, introdus în 2016, este un sistem obligatoriu pe bază de nutrienți care identifică produsele cu niveluri crescute de energie, zaharuri, grăsimi saturate și/sau sodiu. Alte țări din America de Sud (de exemplu Brazilia, Peru, Uruguay), precum și Canada și Israel, au elaborat sau elaborează sisteme similare de alertă.

La nivel internațional, industria alimentară și a băuturilor a elaborat diferite variante ale **sistemului de etichetare specific nutrienților bazat pe consumul de referință**, care sunt utilizate frecvent de întreprinderi din întreaga lume.

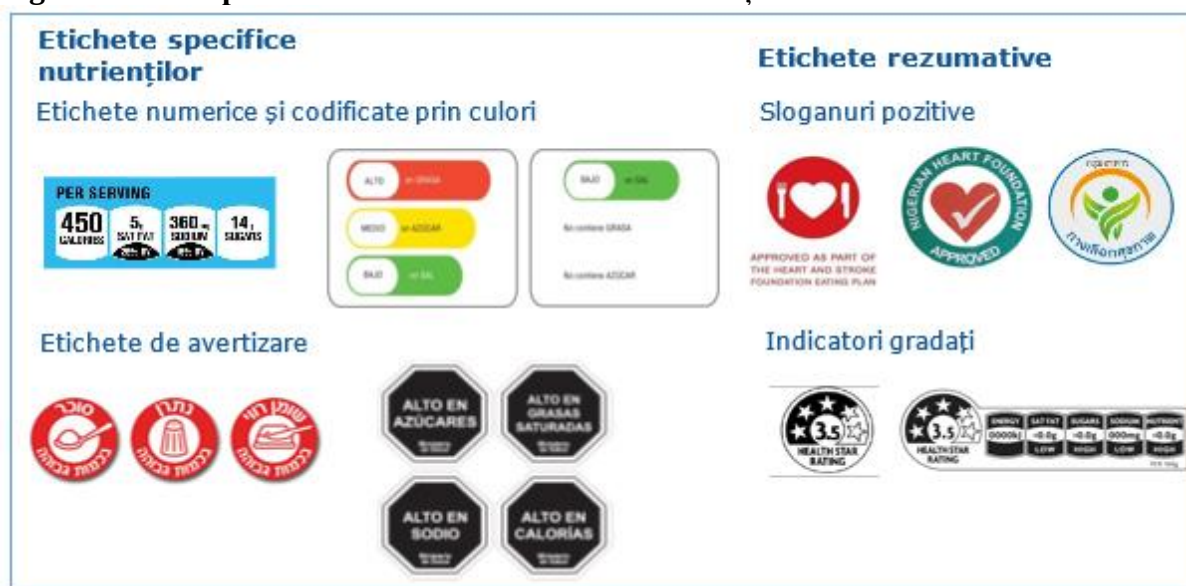
Figura 1 prezintă câteva exemple de etichete utilizate pe partea frontală a ambalajelor alimentare, introduse în afara UE.

²² Raport preliminar de analiză a impactului reglementărilor privind etichetarea nutrițională, ANVISA (Brazilia), mai 2018.

²³ *Global Update on Nutrition Labelling* (Actualizare globală privind etichetarea nutrițională) - Ediția 2018, EUFIC, iulie 2018.

²⁴ *Draft Food Safety and Standards (Labelling and Display) Regulations, 2019* [Proiect de regulamente privind siguranța alimentară și standardele (etichetare și afișare) 2018], notificat Comitetului OMC privind barierele tehnice în calea comerțului la 7 iulie 2019.

Figura 1 - Exemple de sisteme utilizate la nivel internațional

Orientările Codex Alimentarius privind etichetarea cu indicarea valorii nutriționale²⁵ oferă indicații limitate privind etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului, reprezentând doar „informații nutriționale suplimentare”. Orientările stipulează faptul că acest tip de informații nutriționale ar trebui să vizeze creșterea înțelegerii de către consumator a valorii nutriționale a alimentelor și să sprijine consumatorii în ceea ce privește interpretarea declarației nutriționale. La nivel internațional, nu există orientări specifice privind cele mai bune practici pentru etichetele nutriționale pentru partea frontală a ambalajului, astfel că au fost elaborate foarte multe etichete. Deoarece proliferarea etichetelor ar putea crea probleme pentru comerțul internațional, Comitetul Codex pentru etichetarea produselor alimentare a convenit, în octombrie 2017, să inițieze noi activități de elaborare a orientărilor privind sistemele de etichetare pentru partea frontală a ambalajului pentru guvernele care doresc să pună în aplicare acest tip de etichetare, ceea ce ar contribui la armonizarea sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului și, astfel, ar facilita comerțul internațional²⁶. Aceste activități sunt în desfășurare²⁷.

6. INTERESUL CONSUMATORILOR, ÎNȚELEGEREA DE CĂTRE ACEȘTIA ȘI REACȚIA LOR, PRECUM ȘI IMPACTUL ASUPRA SĂNĂTĂȚII

Un obiectiv politic important al etichetării nutriționale pe partea frontală a ambalajului este acela de a ajuta consumatorii să facă alegeri alimentare mai sănătoase (Kanter et al., 2018). Majoritatea consumatorilor consideră într-adevăr utilă etichetarea pe partea frontală a ambalajului (de exemplu 71 % dintre respondenții din cadrul unui sondaj desfășurat în Țările de Jos²⁸ și 78 % din cadrul unui sondaj desfășurat în Germania²⁹). Dovezile par să sugereze că

²⁵ Orientările Codex privind etichetarea cu indicarea valorii nutriționale CAC/GL 2-1985, revizuite ultima dată în 2017.

²⁶ Comisia Codex Alimentarius, Raportul celei de-a 44-a sesiuni a Comitetului Codex pentru etichetarea produselor alimentare (REP18/FL), Paraguay, 16-20 octombrie 2017.

²⁷ Cea de-a 45-a sesiune a Comitetului Codex pentru etichetarea produselor alimentare a avut loc în mai 2019.

²⁸ Consumentenbond, Studiu efectuat în rândul consumatorilor privind siglele referitoare la alegerea alimentelor, aprilie 2018, disponibil la adresa:

etichetele de pe partea frontală a ambalajului acoperă un deficit informațional sau o necesitate nesatisfăcută a consumatorilor, fiind mai probabil ca persoanele mai în vârstă și supraponderale/obeze să raporteze necesitatea unei etichete pe partea frontală a ambalajului (Centrul Comun de Cercetare, 2020).

Cu toate acestea, schimbarea efectivă a comportamentului de cumpărare ca răspuns la prezența etichetelor pentru partea frontală a ambalajului depinde de o serie de factori. Pentru a fi eficientă, eticheta de pe partea frontală a ambalajului trebuie mai întâi să atragă atenția și apoi să fie acceptată și înțeleasă de consumatori, înainte de a putea influența alegerile alimentare ale acestora (Grunert & Wills, 2007) și, prin urmare, regimul lor alimentar și sănătatea.

Atenția consumatorilor

Înainte de a putea accepta și înțelege o etichetă de pe partea frontală a ambalajului, consumatorii trebuie mai întâi să acorde atenție acestor etichete. S-a demonstrat că se acordă mai multă atenție etichetelor de pe partea frontală a ambalajului decât etichetelor de pe spatele ambalajului (Becker et al., 2015). Numărul de consumatori care declară că se uită la etichetele de pe partea frontală a ambalajului este foarte mare [de exemplu, 60 % dintre consumatorii din cadrul unui studiu desfășurat în Belgia (Möser et al., 2010)], dar este binecunoscut în literatura de specialitate faptul că utilizarea etichetelor raportată de consumatori este mai mare decât cea observată în cadrul studiilor din magazine (Grunert et al., 2010).

Există câteva caracteristici principale care pot crește atenția asupra etichetelor nutriționale de pe partea frontală a ambalajului. Dimensiunea mai mare a etichetei ajută la atragerea mai rapidă a atenției. De asemenea, se acordă mai multă atenție dacă există mai puține informații suplimentare pe ambalajul alimentar și dacă tipul de etichetă și amplasarea acesteia pe ambalaj nu se schimbă. Culoarea pare să sporească atenția dacă se asigură un contrast între etichetă și ambalaj. Pe lângă caracteristicile specifice ale etichetei, atenția acordată etichetei de pe partea frontală a ambalajului pare, de asemenea, să depindă de caracteristicile consumatorului, cum ar fi vârsta, nivelul de educație și motivația din punctul de vedere al sănătății. Afișarea în zonele de trecere dintre rafturi sau furnizarea unei broșuri informative poate îmbunătăți considerabil atenția. (Centrul Comun de Cercetare, 2020).

Acceptarea de către consumatori

Dacă etichetele nu sunt acceptate de consumator, chiar dacă sunt observate, mesajul acestora va fi ignorat. Atractivitatea și aprecierea etichetei par a fi aspecte importante pentru acceptabilitate (Ducrot et al., 2015a).

În general, consumatorii preferă etichete cu conținut numeric minim și care utilizează grafice și simboluri (Campos et al., 2011), în special consumatorii cu statut socio-economic scăzut (Méjean et al., 2013). Culoarea este, de asemenea, identificată în mod clar ca o caracteristică relevantă (Babio et al., 2014). Nivelul caracterului directiv al sistemului de etichetare pe partea frontală a ambalajului are, de asemenea, un rol: unii consumatori apreciază etichetele directive deoarece acestea le permit să ia o decizie rapidă, însă alții pot reacționa negativ atunci când li se transmite că ceva este „sănătos”, în absența unor informații nutriționale detaliate (Grunert & Wills, 2007; Hodgkins et al., 2012). Prin urmare, unii cercetători

<https://www.consumentenbond.nl/binaries/content/assets/cbhippowebsite/landingspaginas/acties/weet-wat-je-eet/consumentenonderzoek-voedselkeuzelogos-nl.pdf>

²⁹ Lebensmittelmarkt und Ernährungspolitik 2018, Universitatea Göttingen în colaborare cu Zühlsdorf+Partner, ianuarie 2018 (Răspunsuri pozitive la întrebarea „Consider că etichetarea de tip semafor pe bază de culori de pe partea frontală a ambalajului este utilă”).

sugerează că un sistem care combină atât elemente directive, cât și elemente non-directive poate fi un format eficient (Hodgkins et al., 2012).

Un alt aspect important pentru acceptabilitate este încrederea. Studiile arată că, dacă o siglă este aprobată de o instituție care are credibilitate, aceasta inspiră consumatorilor o mai mare încredere și este mai bine acceptată (De la Cruz-Góngora et al., 2017).

În ceea ce privește acceptabilitatea sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului, literatura de specialitate nu remarcă niciun sistem preferat. Mai degrabă, diverse studii arată o preferință pentru diverse sisteme, probabil datorită caracteristicilor specifice ale etichetelor care fac obiectul studiului sau datorită diferențelor culturale (Centrul Comun de Cercetare, 2020).

Conform literaturii de specialitate relevante, faptul că o etichetă asigură cea mai bună înțelegere obiectivă și ajută cel mai mult consumatorul să identifice opțiunea cea mai sănătoasă nu se datorează faptului că acea etichetă este eticheta preferată (Ducrot et al., 2015b; Gregori et al., 2014).

Înțelegerea de către consumatori

Din literatura de specialitate rezultă în mod clar că, într-un cadru experimental, majoritatea etichetelor nutriționale de pe partea frontală a ambalajului au un efect pozitiv asupra capacității consumatorilor de a identifica opțiunea cea mai sănătoasă comparativ cu o situație în care nu se folosește eticheta (de exemplu Cecchini și Warin, 2016; Roseman et al., 2018; Hawley et al., 2013). Majoritatea studiilor sugerează că sistemele de etichetare evaluative care utilizează codificarea prin culori și, în special, codificarea prin culori combinată cu un indicator gradat, conform unui studiu internațional recent (Egnell et al., 2018c), ajută cel mai mult consumatorii de vârste diferite, cu un statut socio-economic diferit și cu un context cultural diferit să identifice produsele mai sănătoase (Centrul Comun de Cercetare, 2020; Egnell et al., 2018a; Ducrot et al., 2015a).

Atunci când se utilizează etichete specifice nutrienților cu coduri de culori pentru a decide care sunt produsele alimentare mai sănătoase, consumatorii par să considere mai importantă evitarea culorii roșii decât alegerea culorii verzi (Scarborough et al., 2015). Comparativ cu sistemele reductive, sistemele evaluative par să ajute consumatorii să evalueze mai bine care sunt produsele mai sănătoase (Centrul Comun de Cercetare, 2020); de asemenea, sistemele evaluative par să fie mai eficiente decât etichetele reductive atunci când consumatorii au nevoie să compare produse dificil de comparat (Newman et al., 2018).

Impactul asupra comportamentului de cumpărare

În pofida studiilor ample și a dovezilor potrivit cărora sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului sporesc înțelegerea informațiilor nutriționale, studiile științifice care testează efectiv dacă etichetele de pe partea frontală a ambalajului au un impact asupra deciziilor de cumpărare a alimentelor de către consumatori sunt mult mai rare. Majoritatea studiilor vizează sondaje sau experimente, analizând intenția de cumpărare ca răspuns la etichetele de pe partea frontală a ambalajului, mai degrabă decât comportamentul efectiv în materie de cumpărături în situații reale³⁰.

³⁰ Pe baza unei meta-analize a mai multor studii experimentale desfășurate în condiții reale Cecchini & Warin (2016), s-a calculat faptul că etichetarea de pe partea frontală a ambalajului ar spori numărul persoanelor care aleg o opțiune alimentară mai sănătoasă în medie cu aproximativ 18 % (de la 11 % la 29 %, în funcție de sistem).

Studiile care analizează intenția de cumpărare arată că etichetele de pe partea frontală a ambalajului pot îmbunătăți calitatea nutrițională a alegerilor alimentare și a coșurilor de cumpărături (Centrul Comun de Cercetare, 2020). Studiile experimentale comparative oferă informații referitoare la eficacitatea relativă a diferitelor etichete asupra comportamentului de cumpărare, însă foarte puține dintre aceste studii includ comparații între țări, explorând efectul diferențelor culturale. Rezultatele preliminare ale unui studiu internațional³¹ arată că, dintr-un număr de cinci etichete de pe partea frontală a ambalajului testate³², etichetele Nutri-Score și cele de tip semafor au determinat cele mai frecvente și cele mai semnificative îmbunătățiri în ceea ce privește alegerile alimentare ale consumatorilor în direcția unor opțiuni mai sănătoase în aceste țări.

Există doar câteva studii disponibile, desfășurate în condiții reale, privind comportamentul de cumpărare, iar dovezile privind efectul asupra comportamentului efectiv în materie de cumpărături sunt dificil de obținut (Centrul Comun de Cercetare, 2020). Unul dintre motivele posibile este că deciziile de cumpărare sunt influențate de o multitudine de factori care nu au legătură cu etichetele de pe partea frontală a ambalajului, printre care prețul (de exemplu reducerile), gustul așteptat, obiceiurile etc. (de exemplu Grunert et al., 2010; Boztuğ et al., 2015). Unele dintre studiile realizate în condiții reale confirmă faptul că sistemele de etichetare evaluative de pe partea frontală a ambalajului pot îmbunătăți calitatea nutrițională a alegerilor alimentare; sistemele care utilizează codificarea prin culori și/sau care utilizează codificarea prin culori în combinație cu un indicator gradat par cele mai promițătoare (Centrul Comun de Cercetare, 2020). Mai multe studii arată, de asemenea, că efectul sistemelor de etichetare de pe partea frontală a ambalajului poate fi substanțial dacă introducerea acestora este combinată cu campanii de conștientizare și/sau de comunicare (de exemplu, Graham et al., 2017; Julia et al., 2016).

Există, de asemenea, dovezi care arată că sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului sunt eficiente pentru sprijinirea consumatorilor „motivați”, și anume cei atenți la aspectele legate de sănătate (de exemplu Finkelstein et al., 2018, Ni Mhurchu et al., 2018). Tipul sistemului de etichetare poate influența efectul asupra comportamentului de cumpărare în funcție de tipul de consumator: etichetele evaluative par mai eficiente pentru consumatorii care au o motivație hedonistă, în timp ce sistemele reductive ar putea fi mai eficiente pentru consumatorii care au o motivație legată de sănătate (Hamlin, 2015; Sanjari et al., 2017).

Categoria de alimente pare să influențeze, de asemenea, eficacitatea etichetelor de pe partea frontală a ambalajului (Ni Mhurchu et al., 2018; Nikolova și Inman, 2014). De exemplu, este mai puțin probabil ca consumatorii să citească etichetele de pe produsele alimentare „nesănătoase”, deoarece, atunci când cumpără astfel de alimente, ei doresc să se delecteze și să evite informațiile descurajatoare (Talati et al., 2016). Sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului pot avea, de asemenea, efecte neintenționate în ceea ce privește cumpărăturile. Unele studii au identificat o modificare a comportamentului de cumpărare ca urmare a prezenței unei etichete pe partea frontală a ambalajului, însă fără nicio legătură cu caracterul sănătos al produsului alimentar astfel cum este indicat de către sistemul utilizat (Sacks et al., 2009; Hamlin, 2015; Hamlin și McNeill, 2016).

³¹ Studiul FOP-ICE (*Front-Of-Pack International Comparative Experimental*) realizat de un consorțiu științific de la Universitatea Paris 13 (Franța) și de la Universitatea Curtin (Australia). Eșantioane reprezentative la nivel național recrutate în Argentina, Australia, Bulgaria, Canada, Danemarca, Franța, Germania, Mexic, Singapore, Spania, SUA și Regatul Unit.

³² Nutri-Score, eticheta de tip semafor, Health Star Rating, simbolul de avertizare și eticheta privind consumul de referință.

Impactul asupra regimului alimentar și asupra sănătății

Pentru a măsura în mod direct dacă sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului îmbunătățesc regimul alimentar și sănătatea consumatorilor în condiții reale, ar fi necesar să se analizeze alegerile alimentare zilnice ale acestora pe termen lung și să se evalueze efectul sistemelor de etichetare de pe partea frontală a ambalajului asupra sănătății în cadrul unui studiu cu caracter aleatoriu, controlat, pe parcursul mai multor ani. Având în vedere dificultatea de a realiza astfel de studii și de a dovedi cauzalitatea, nu există suficiente dovezi empirice pentru a trage concluzii cu privire la impactul utilizării etichetelor de pe partea frontală a ambalajului asupra regimurilor alimentare și chiar asupra sănătății (Cecchini și Warin, 2016; Hersey et al., 2013; Crocket et al., 2018).

În schimb, cercetătorii folosesc abordări bazate pe modele pentru a extrapola efectele asupra comportamentului de cumpărare la regimul alimentar general și la rezultatele legate de sănătate ale regimului alimentar (Centrul Comun de Cercetare, 2020). Modelele de scenarii prin care sunt înlocuite produsele alimentare consumate în mod obișnuit cu opțiuni mai sănătoase, conform etichetelor evaluative de pe partea frontală a ambalajului (pe baza unor modele de stabilire a profilului nutrițional), indică posibile reduceri ale consumului de calorii și nutrienți care reprezintă un motiv de îngrijorare pentru sănătatea publică (de exemplu Amcoff et al., 2015; Roodenburg et al., 2013; Cecchini & Warin, 2016).

Potrivit unor studii care analizează asocierile dintre calitatea regimurilor alimentare (ale voluntarilor) și bolile de nutriție, calitatea regimului alimentar, evaluată prin intermediul indicelui dietetic care stă la baza sistemului Nutri-Score este asociată cu un risc mai scăzut de boli cardiovasculare (Adriouch et al., 2016 & 2017), cancer (Deschasaux et al., 2018) și exces de greutate (Julia et al., 2015). Un alt studiu, care a cuprins cinci etichete diferite de pe partea frontală a ambalajului, concluzionează că etichetele nutriționale de acest tip au potențialul de a contribui la reducerea mortalității cauzate de bolile netransmisibile legate de regimul alimentar, cu efecte specifice în funcție de tipul etichetei testate; etichetele de tip Nutri-Score s-au dovedit a fi cele mai eficiente (Egnell et al., 2019).

Literatura de specialitate prezintă, de asemenea, unele efecte neintenționate posibile ale etichetării asupra regimului alimentar. De exemplu, perceperea unui produs alimentar ca fiind sănătos ar putea crește consumul produsului alimentar ca urmare a unui sentiment de vinovăție scăzut (Chandon și Wansink 2007) și, de asemenea, unul dintre rezultatele posibile ar putea fi dimensiunea necorespunzătoare de mare a porțiilor alimentare, în cazul în care eticheta de pe parte frontală a ambalajului nu semnalează caracterul sănătos limitat al respectivului produs alimentar (Egnell et al. 2018b).

Alte efecte asupra consumatorului

Studiile au arătat că sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului pot spori dispoziția consumatorilor de a plăti pentru produse mai sănătoase (Centrul Comun de Cercetare, 2020). Potrivit lui Crosetto et al. (2018), îmbunătățirea nutrițională a coșului de cumpărături, atunci când se cumpără produse etichetate mai sănătoase, poate presupune un cost economic, însă gospodăriile cu venituri mici se pare că au fost cel mai puțin afectate din punct de vedere al costului presupus de îmbunătățirile nutriționale ale coșului de cumpărături.

Confuzia consumatorilor și pierderea încrederii reprezintă un alt aspect demn de luat în considerare. Literatura de specialitate conține analize care arată măsura în care confuzia consumatorilor cu privire la sistemele de etichetare constituie un obstacol major în calea adoptării și a utilizării eficiente a acestora (Cowburn & Stockley, 2005; Grunert & Wills, 2007). Confuzia consumatorilor ar putea crește ca urmare a coexistenței unei serii de formate

de etichete pe partea frontală a ambalajului disponibile pe piață (Harbaugh et al., 2011; Draper et al., 2013; Malam et al., 2009). Confuzia ar putea apărea, de asemenea, și ca urmare a faptului că sistemele voluntare nu impun aplicarea etichetelor pe partea frontală a tuturor ambalajelor, ceea ce poate afecta percepțiile consumatorilor în favoarea unor produse cu etichete pe partea frontală a ambalajului care sunt la fel de sănătoase, sau posibil mai puțin sănătoase decât produsele fără etichete (Talati et al., 2016). De asemenea, cercetările arată că consumatorii devin suspicioși și își pierd încrederea într-o etichetă atunci când un produs „nesănătos” este prezentat de eticheta de pe partea frontală a ambalajului ca fiind destul de hrănitor (Harbaugh et al., 2011).

7. IMPACTUL ASUPRA OPERATORILOR DIN SECTORUL ALIMENTAR ȘI ASUPRA PIEȚEI INTERNE

Sistemele de etichetare nutrițională de pe partea frontală a ambalajului pot afecta producătorii de produse alimentare și, în general, furnizorii de produse alimentare, în moduri diferite. Introducerea etichetelor pe partea frontală a ambalajului poate reprezenta un stimulent pentru întreprinderi, în vederea reformulării produselor existente și a dezvoltării unor noi produse pentru a obține un rating (mai) favorabil pentru eticheta de pe partea frontală a ambalajului. Alte aspecte legate de etichetele de pe partea frontală a ambalajului, cum ar fi posibilele obstacole în calea liberei circulații a produselor alimentare pe piața internă, sunt, de asemenea, relevante pentru furnizorii de produse alimentare.

Impactul asupra comportamentului de aprovizionare, inclusiv reformularea și inovarea

Atât timp cât sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului pot afecta alegerile consumatorilor, producătorii au motivația să adapteze compoziția nutrițională a produselor lor la cerințele necesare pentru obținerea unui rating (mai) favorabil. Există anumite dovezi că etichetele de pe partea frontală a ambalajului influențează efectiv compoziția produsului. De exemplu, s-a raportat că adoptarea siglei Healthy Choice în Țările de Jos (Vyth et al., 2010), a simbolului programului Health Check³³ în Canada (Dummer et al., 2012) și a Health Star Rating în Noua Zeelandă (Ni Mhurchu et al., 2017) au adus îmbunătățiri profilului nutrițional al produselor alimentare de pe piață. Totuși, aceste dovezi ale reformulării/inovării se bazează în mare parte pe datele raportate de subiecți. Studiile științifice referitoare la impactul pe care etichetele de pe partea frontală a ambalajului îl au asupra dezvoltării unor produse mai sănătoase sunt puține, deși există unele dovezi cu privire la rolul pe care etichetele voluntare de pe partea frontală a ambalajului îl pot avea în realizarea unei piețe cu produse mai sănătoase [de exemplu, studiul realizat de Liu et al., 2015 pentru cerealele gata de consum]. Un risc potențial raportat, asociat cu răspunsul producătorilor la sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului, este acela că reformularea are loc doar pentru nutrienții care sunt incluși în sistemul de etichetare de pe partea frontală a ambalajului (Vyth et al., 2010; Carter et al., 2013). De asemenea, ar trebui să se acorde atenție posibilelor ingrediente de substituție, astfel încât orice reformulare realizată să aibă, de asemenea, potențialul de a conferi un beneficiu real pentru sănătatea publică³⁴.

Reformularea poate influența gustul și alte caracteristici ale produselor, ceea ce ar putea duce la o scădere a cererii și, prin urmare, ar contrabalansa beneficiile potențiale pentru întreprinderi, care decurg dintr-un rating mai bun al sistemului de etichetare de pe partea

³³ Încheiat în 2014.

³⁴ *Transfatty acids in Europe: where do we stand?* (Acizii grași trans în Europa: care este situația?), Raport științific și politic al JRC, 2014.

frontală a ambalajului. Prin urmare, producătorii vor evalua în mod strategic beneficiile diferențierii produselor pe baza compoziției nutriționale atunci când reformulează sau introduc inovații din punct de vedere alimentar (Van Camp et al., 2012).

Însă, chiar dacă producătorii decid să nu își reformuleze produsele sau dacă nu reușesc să le reformuleze din cauza compoziției sau a standardelor specifice produselor³⁵, aceștia pot alege în continuare să aplice o etichetă voluntară pe partea frontală a ambalajului, de exemplu din motive de transparență. Această strategie poate fi aleasă și de comercianții cu amănuntul (Machleit și Mantel, 2001) cu scopul de a influența pozitiv percepția consumatorilor asupra atenției pe care comercianții o acordă sănătății lor (Newman et al., 2014). Sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului ar putea, de asemenea, permite comercianților cu amănuntul să diferențieze în continuare între produsele vândute sub marcă proprie (comercializate sub numele de marcă al comerciantului cu amănuntul) și mărcile naționale. După cum arată un studiu realizat de Van Camp et al. (2012) în Regatul Unit, produsele vândute sub marcă proprie au fost cele mai predispuse să utilizeze etichete pe partea frontală a ambalajului.

Impactul asupra IMM-urilor

În special pentru IMM-uri, taxele și/sau procedurile de certificare potențiale pot constitui obstacole importante pentru aplicarea etichetelor pe partea frontală a ambalajului. Prin urmare, unele sisteme sunt concepute special pentru a încuraja introducerea acestora de către IMM-uri (lipsa taxelor, lipsa certificării, date puse la dispoziție pentru calcularea punctajului...). Este posibil ca IMM-urile să considere că este mai dificil să-și reformuleze produsele în comparație cu întreprinderile mai mari, din cauza resurselor financiare și/sau umane mai reduse, deși trebuie remarcat faptul că îmbunătățirea continuă a produselor are legătură cu și este afectată doar parțial de etichetele de pe partea frontală a ambalajului. În ceea ce privește siglele cu mesaj pozitiv (de exemplu Keyhole, siglele privind o alegere sănătoasă), producătorii mai mici afirmă că apreciază impactul pe care îl poate avea o siglă bine cunoscută asupra mărcilor proprii, mai puțin cunoscute, și asupra creșterii calității și a imaginii produselor lor în materie de sănătate³⁶.

Impactul asupra pieței interne

Una dintre cerințele Regulamentului ICPA privind sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului elaborate de statele membre sau de operatorii din sectorul alimentar în temeiul articolului 35 prevede ca aplicarea sistemelor să nu creeze obstacole³⁷ pentru libera circulație a bunurilor pe piața internă a UE. Același principiu se aplică și sistemelor de etichetare de pe partea frontală a ambalajului stabilite în temeiul altor dispoziții normative (a se vedea secțiunea 3.2)³⁸.

³⁵ Acesta poate fi, de exemplu, și cazul anumitor produse sau alimente agricole cărora le-a fost acordată o „indicație geografică” în baza dreptului Uniunii Europene [indicația geografică include indicația geografică protejată (IGP) și denumirea de origine protejată (DOP), două sisteme de calitate care protejează denumirea produselor ce provin dintr-o anumită regiune și care urmează un anumit proces tradițional de producție menționat în specificațiile produsului].

³⁶ Studii de caz privind sigla Keyhole, programul Choices, sistemul de etichetare pe partea frontală a ambalajului din Regatul Unit și Nutri-Score, realizate de contractantul extern în contextul evaluării Regulamentului (CE) nr. 1924/2006.

³⁷ Potrivit jurisprudenței consacrate, prin „obstacol” se înțeleg acele norme comerciale aplicate de statele membre care pot împiedica, direct sau indirect, în mod efectiv sau potențial, comerțul în interiorul UE.

³⁸ Articolele 34-35 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevăd interzicerea măsurilor naționale care ar putea împiedica comerțul în interiorul UE.

Unii producători de produse alimentare susțin că sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului, recomandate de anumite state membre, ar putea avea un impact asupra vânzărilor de produse specifice importate din alte state membre sau că unele sisteme, deși voluntare, ar putea deveni obligatorii *de facto* din cauza presiunii exercitate asupra producătorilor de produse alimentare de a aplica eticheta recomandată. În acest context, în 2013 au fost depuse plângeri oficiale din partea operatorilor economici împotriva sistemului de tip semafor din Regatul Unit. Până în prezent, Comisia Europeană nu a primit alte plângeri sau date privind impactul potențial asupra pieței interne al sistemelor de etichetare de pe partea frontală a ambalajului.

Faptul că un sistem de etichetare de pe partea frontală a ambalajului este recomandat de un stat membru ar putea crea așteptări în rândul consumatorilor ca produsele alimentare comercializate în țara respectivă, inclusiv cele care provin din alte țări, să fie etichetate în baza sistemului oficial. Acest lucru ar putea implica faptul că consumatorul mediu acordă preferință produselor etichetate în baza sistemului oficial în comparație cu produsele care nu sunt etichetate sau care sunt etichetate cu alte etichete existente și ar putea crea presiuni asupra operatorilor din sectorul alimentar din UE în ceea ce privește etichetarea tuturor produselor prezente pe piața națională în baza sistemului oficial promovat de statul membru în cauză.

În măsura în care se poate constata, literatura de specialitate nu menționează nimic în legătură cu impactul etichetelor de pe partea frontală a ambalajului introduse pe piața din UE asupra comerțului dintre statele membre și/sau în legătură cu impactul asupra vânzărilor de produse importate. Studiile referitoare la impactul introducerii etichetelor de pe partea frontală a ambalajului asupra deciziilor de cumpărare analizează mai degrabă impactul asupra calității nutriționale a produselor alimentare achiziționate decât impactul asupra vânzărilor de produse specifice (importate).

În cele din urmă, un impact potențial ar putea fi cauzat de faptul că statele membre recomandă sisteme diferite de etichetare de pe partea frontală a ambalajului, ceea ce poate duce la costuri suplimentare de etichetare pentru operatorii din sectorul alimentar în cazul în care aceștia doresc să utilizeze eticheta recomandată și trebuie să schimbe ambalajul în funcție de piața națională în cauză.

Pe baza informațiilor și a studiilor disponibile și având în vedere dificultatea de a colecta date cu privire la orice impact pe termen lung al unor sisteme elaborate recent, dovezile potrivit cărora recomandările statelor membre de a utiliza un anumit sistem de etichetare pe partea frontală a ambalajului pot împiedica sau nu libera circulație a produselor alimentare sunt în prezent limitate și neconcludente.

8. POZIȚII ȘI PUNCTE DE VEDERE

1.7. Consiliul, Parlamentul European și Comitetul Regiunilor

În concluziile sale³⁹ adoptate la 6 iunie 2017, Consiliul invită statele membre și Comisia să încurajeze etichetarea voluntară a produselor alimentare, în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul nr. 1169/2011, în special cu articolul 35 alineatul (1), pentru a sprijini toți consumatorii, în special pe cei din grupurile cu statut socio-economic scăzut, să aleagă opțiuni sănătoase, precum și să promoveze campanii de educare și de informare menite să îmbunătățească înțelegerea de către consumatori a informațiilor referitoare la produsele

³⁹ Concluziile Consiliului prin care se urmărește o contribuție la îndeplinirea obiectivului de stopare a creșterii supraponderalității și obezității infantile (2017), JO C205, 29.6.2017, pp. 46-52.

alimentare, inclusiv etichetarea nutrițională. În concluziile sale⁴⁰ adoptate la 22 iunie 2018, Consiliul invită Comisia să acorde în continuare prioritate sănătății publice, în special prin abordarea unor chestiuni de importanță transfrontalieră, cum ar fi, printre altele, etichetarea produselor alimentare, al cărei scop final este acela de a îmbunătăți rezultatele legate de sănătate în UE.

De la adoptarea Regulamentului ICPA, nu a fost adoptată nicio rezoluție specifică a Parlamentului European pe tema etichetării pe partea frontală a ambalajului.

În avizul său⁴¹ adoptat la 4 iulie 2018, Comitetul European al Regiunilor „solicită Comisiei Europene ca, după examinarea sistemelor de etichetare a alimentelor, să propună un sistem unic, obligatoriu în întreaga UE, de etichetare pe culori, codul de culori reflectând concentrațiile stabilite pe 100 g de produs, cod înscris pe fața ambalajelor alimentare în întreaga UE, care să furnizeze consumatorilor informații clare privind nivelul de zahăr, sare și grăsimi și să încurajeze adoptarea unor obiceiuri alimentare mai sănătoase.”

1.8. Experții statelor membre ale UE din cadrul autorităților naționale competente

În etapa pregătitoare a acestui raport, în cursul anului 2018, au fost organizate reuniuni comune cu experții statelor membre din cadrul autorităților naționale competente, cu părțile interesate și cu Comisia, pentru a face schimb de informații privind aspectele care fac obiectul raportului și pentru a colecta date/informații⁴².

Experții din cadrul unor autorități naționale competente ale UE au exprimat preferințe în favoarea sistemelor de etichetare reductive pe partea frontală a ambalajului, care furnizează informații specifice nutrienților, bazate pe dimensiunile porțiilor, fără a evalua alimentele, și și-au exprimat îngrijorarea că, în cadrul sistemelor de etichetare evaluative de pe partea frontală a ambalajului, unele dintre produsele și specialitățile tradiționale (de exemplu brânzeturile, uleiurile comestibile, produsele din carne) ar putea afișa etichete care descurajează achiziționarea de către cumpărători. Experții din cadrul unor autorități naționale competente din UE, inclusiv din țările în care etichetele evaluative sunt deja puse în aplicare, s-au exprimat în favoarea sistemelor evaluative, argumentând că astfel de sisteme ajută consumatorii să aleagă alimente sănătoase. Experții din cadrul altor autorități naționale competente nu au exprimat nicio preferință specifică pentru sistemele reductive sau evaluative de etichetare pe partea frontală a ambalajului.

Experții din cadrul a numeroase autorități naționale competente ale UE și-au exprimat în mod explicit sprijinul pentru armonizarea etichetării nutriționale pe partea frontală a ambalajului în UE, subliniind că o multitudine de sisteme în întreaga UE generează confuzie pentru consumatori și ar putea duce la fragmentarea pieței. În general, majoritatea experților din statele membre au convenit că sistemul ar trebui să se bazeze pe o cercetare științifică aprofundată, cu dovezi care să demonstreze înțelegerea obiectivă a acestuia de către consumatori, luând în considerare diferite grupuri socio-economice.

În 2014, un plan de acțiune voluntar al UE privind obezitatea infantilă pentru perioada 2014-2020⁴³ a fost agreat la nivelul UE de reprezentanții guvernelor din UE, făcând referire la

⁴⁰ Concluziile Consiliului - O alimentație sănătoasă pentru copii (2018), JO C232, 03.07.2018, pp. 1-8.

⁴¹ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Stimulente locale și regionale pentru promovarea unei alimentații sănătoase și durabile (2018), JO C 387, 25.10.2018, pp. 21-26.

⁴² Rezumatul reuniunilor din 23 aprilie, 22 iunie și 22 octombrie 2018 este disponibil la adresa https://ec.europa.eu/food/expert-groups/ag-ap/adv-grp_fchaph/wg_2018_en.

⁴³ Planul de acțiune al UE privind obezitatea infantilă pentru perioada 2014-2020. Bruxelles: Comisia Europeană, actualizat în iulie 2014. Disponibil la adresa

elaborarea unor sisteme de etichetare voluntară a produselor alimentare care să fie ușor de înțeles de către consumatori.

1.9. Părțile interesate

Reprezentanții consumatorilor și asociațiile de sănătate publică consideră că etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului poate juca un rol esențial în ajutarea consumatorilor să facă alegeri alimentare mai informate și mai sănătoase. În timpul negocierilor pentru Regulamentul ICPA, aceștia au sprijinit introducerea unui sistem armonizat obligatoriu în UE pentru etichetarea pe partea frontală a ambalajului. Ei se pronunță în continuare în favoarea unei abordări comune privind etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului și etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului codificată prin culori⁴⁴; reprezentanții consumatorilor sprijină, în special, Nutri-Score⁴⁵. Asociațiile dieteticienilor au exprimat o poziție similară cu privire la sistemele codificate prin culori și sunt în favoarea unui singur sistem solid de etichetare în întreaga UE⁴⁶.

În anul 2008, cu ocazia negocierilor pentru Regulamentul ICPA, industria alimentară și a băuturilor din Europa s-a exprimat în favoarea afișării voluntare a informațiilor pe partea frontală a ambalajului și în favoarea sistemului bazat pe Cantitatea Zilnică Recomandată (în prezent, sistemul bazat pe consumul de referință). Numeroase sectoare și-au exprimat, în special, opoziția față de un sistem de tip semafor pentru etichetarea de pe partea frontală a ambalajului, subliniind că un astfel de sistem ar putea genera confuzie pentru consumatori cu privire la semnificația culorilor și că este prea critic⁴⁷. În prezent, unele sectoare se opun în continuare sistemelor codificate prin culori din aceleași motive, în special, sectoarele specifice care produc produsele alimentare care ar putea fi reformulate (dacă este posibil) doar marginal (de exemplu produsele din carne), pentru a evita o etichetă nefavorabilă. Alte întreprinderi din sectorul alimentar și al băuturilor și-au schimbat poziția cu privire la sistemele codificate prin culori și aplică etichete codificate prin culori (specifice nutrienților sau etichete rezumative). De asemenea, mai mulți comercianți cu amănuntul utilizează în prezent sisteme diferite de etichetare pe partea frontală a ambalajului, inclusiv sisteme codificate prin culori, în întreaga UE.

Fermierii din UE și cooperativele acestora consideră că furnizarea de informații nutriționale permite consumatorilor să adopte un regim alimentar mai sănătos și mai echilibrat. Cu toate acestea, ei se opun sistemelor codificate prin culori care se concentrează numai pe nutrienții negativi, deoarece consideră că acest lucru ar ignora contribuția nutrițională globală a produselor agricole bogate în nutrienți esențiali⁴⁸. Aceștia sunt preocupați de faptul că astfel de sisteme ar avea ca efect evidențierea negativă a unor produse agricole care nu pot fi reformulate cu ușurință din cauza caracteristicilor compoziției lor sau a caracteristicilor tradiționale.

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf.

⁴⁴ https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2017-141_the_time_is_ripe_for_simplified_front-of-pack_labelling_statement.pdf

⁴⁵ și <http://www.beuc.eu/publications/new-european-commission-%E2%80%93-what-consumers-expect-over-next-five-years/html>

⁴⁶ Informații furnizate de EFAD la 14 iunie 2018.

⁴⁷ Sinteza rezultatelor documentului consultativ privind: „Etichetarea: competitivitatea, informarea consumatorilor și o mai bună reglementare în UE”, Comisia Europeană, decembrie 2006 (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/labelling-nutrition_better-reg_cons-summary.pdf).

⁴⁸ Informații furnizate de Copa-Cogeca la 6 iulie 2018.

Numeroase părți interesate s-au exprimat în favoarea unei abordări armonizate în ceea ce privește etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului în întreaga UE, majoritatea părților interesate fiind de acord că orice sistem de etichetare pe partea frontală a ambalajului ar trebui să fie bazat pe cercetări științifice și pe dovezi.

O inițiativă cetățenească europeană⁴⁹ „PRO-NUTRISCORE”, care solicita Comisiei „să impună o etichetare Nutriscore simplificată cu privire la produsele alimentare” a fost înregistrată la 8 mai 2019⁵⁰.

1.10. Organizațiile internaționale

Raportul Comisiei pentru eliminarea obezității infantile a Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), din martie 2016⁵¹, recomandă „introducerea etichetării interpretative pe partea frontală a ambalajului, susținută de educația publică”. Planul său de punere în aplicare din 2017 recomandă în continuare „adoptarea sau dezvoltarea, după caz, a unui sistem de etichetare interpretativă obligatorie pe partea frontală a ambalajului, bazat pe cele mai bune dovezi disponibile, pentru a identifica caracterul sănătos al alimentelor și al băuturilor”. În mai 2019, OMS a publicat proiectul său de „Principii directoare și manual-cadru pentru etichetarea pe partea frontală a ambalajului pentru promovarea unei diete sănătoase”⁵².

În Planul său de acțiune pentru alimente și nutriție pentru perioada 2015-2020, OMS Europa solicită statelor să „sporească etichetarea prietenoasă cu consumatorii prin stabilirea de etichete ușor de înțeles sau interpretative pe partea frontală a ambalajului, care să ajute consumatorii să identifice opțiuni mai sănătoase”. În raportul său din octombrie 2018, biroul OMS din Europa subliniază încă o dată faptul că sistemele de etichetare de pe partea frontală a ambalajului care prezintă judecăți evaluative referitoare la caracterul nesănătos al produsului și care pot scoate în evidență, de asemenea, alegerile „mai bune pentru dumneavoastră” par să fie mai eficiente și că inițiativele de educație publică sunt importante pentru îmbunătățirea gradului de conștientizare și de înțelegere⁵³.

În actualizarea sa privind obezitatea din 2017⁵⁴, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) subliniază că etichetarea pe partea frontală a ambalajului poate ajuta cetățenii să aleagă alimente mai sănătoase și poate să-i motiveze pe producătorii de alimente să reformuleze produsele.

9. CONCLUZII

Etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului are drept scop să ajute consumatorii în alegerea produselor alimentare prin furnizarea rapidă a informațiilor nutriționale și este considerată, din ce în ce mai mult, ca un instrument care sprijină strategiile de prevenire a bolilor netransmisibile legate de regimul alimentar.

Potrivit normelor actuale ale UE, indicarea informațiilor nutriționale pe partea frontală a ambalajului este posibilă în mod voluntar, în conformitate cu prevederile legislației europene.

⁴⁹ https://europa.eu/citizens-initiative/_ro

⁵⁰ Retrasă în aprilie 2020.

⁵¹ <http://www.who.int/end-childhood-obesity/en/>

⁵² <https://www.who.int/nutrition/publications/policies/guidingprinciples-labelling-promoting-healthydiet/en/>.

⁵³ *What is the evidence on the policy specifications, development processes and effectiveness of existing front-of-pack food labelling policies in the WHO European Region?* (Care sunt dovezile privind specificațiile de politică, procesele de elaborare și eficacitatea politicilor existente privind etichetarea pe partea frontală a ambalajului produselor alimentare în regiunea europeană a OMS?) Copenhaga: Biroul regional pentru Europa al OMS; Kelly B., Jewell J., 2018 [Raportul de sinteză al Health Evidence Network (HEN)] nr. 61).

⁵⁴ www.oecd.org/health/obesity-update.htm

O gamă largă de sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului au fost elaborate de instituții publice, de ONG-uri din domeniul sănătății și/sau de sectorul privat. **Cele mai multe dintre sistemele existente sunt evaluative (interpretative)**, ceea ce înseamnă că, indiferent dacă sunt specifice nutrienților sau dacă sunt bazate pe indicatori rezumativi, acestea se bazează pe modele de stabilire a profilului nutrițional.

Studiile analizate în vederea elaborării prezentului raport **confirmă potențialul sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului de a-i ajuta pe consumatori să facă alegeri alimentare conștiente cu privire la sănătate**. Potrivit majorității consumatorilor, etichetarea pe partea frontală a ambalajului este utilă, aceștia analizând etichetele cu ocazia cumpărăturilor, chiar dacă procentul de consumatori care face acest lucru în mod efectiv este mai scăzut. Studiile arată că majoritatea etichetelor de pe partea frontală a ambalajului au un efect pozitiv asupra capacității consumatorilor de a identifica opțiunea cea mai sănătoasă comparativ cu situația în care nu se utilizează etichete și că **înțelegerea de către consumatori a etichetelor de pe partea frontală a ambalajului crește atunci când eticheta prezintă coduri de culori și mai ales atunci când culorile sunt combinate cu un indicator rezumativ**.

În ceea ce privește impactul asupra **comportamentului de cumpărare**, studiile experimentale care analizează intențiile consumatorilor de a cumpăra arată că etichetele de pe partea frontală a ambalajului, în special etichetele codate prin culori, pot îmbunătăți caracterul sănătos al coșurilor de cumpărături ale consumatorilor. Dovezile din studiile disponibile desfășurate în condiții reale (în magazin) despre efectul asupra comportamentului real de cumpărare sunt dificil de obținut deoarece deciziile de cumpărare în timp real sunt influențate de o multitudine de factori. Unele studii confirmă într-adevăr faptul că sistemele evaluative de etichetare pe partea frontală a ambalajului care utilizează codificarea prin culori și/sau codificarea prin culori în combinație cu un indicator gradat pot îmbunătăți calitatea nutrițională a alegerilor alimentare în condiții reale. Alte studii arată, de asemenea, că efectul unui sistem de etichetare pe partea frontală a ambalajului poate fi substanțial dacă introducerea sa este combinată cu campanii de conștientizare și/sau de comunicare

În ceea ce privește impactul potențial al etichetelor de pe partea frontală a ambalajului asupra **regimului alimentar și asupra sănătății** consumatorilor, nu există suficiente dovezi empirice pentru a trage concluzii, însă studiile bazate pe modele sugerează un efect pozitiv, în special în cazul etichetelor evaluative.

În ceea ce privește impactul potențial al sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului asupra reformulării produselor alimentare, câteva studii bazate, în mare parte, pe date raportate de subiecți, prezintă **reformularea** produselor alimentare ca fiind presupus legată de etichetele evaluative de pe partea frontală a ambalajului, deși trebuie remarcat faptul că unele produse agricole alimentare nu pot fi reformulate cu ușurință din cauza caracteristicilor compoziției sau a caracteristicilor lor tradiționale.

În ceea ce privește impactul potențial asupra **pieței interne**, dovezile obținute în urma experienței de până în prezent, potrivit cărora sistemele specifice de etichetare pe partea frontală a ambalajului recomandate de statele membre sau puse în aplicare în mod voluntar de către operatorii din sectorul alimentar pot sau nu să împiedice libera circulație a produselor pe piața din UE, sunt limitate și neconcludente în acest stadiu. Faptul că un sistem de etichetare de pe partea frontală a ambalajului este recomandat de un stat membru ar putea implica faptul că un consumator mediu va acorda preferință produselor etichetate în baza sistemului oficial și creează o presiune asupra operatorilor din sectorul alimentar din UE în ceea ce privește etichetarea tuturor produselor prezente pe piața națională în baza sistemului promovat oficial. Utilizarea unor sisteme de etichetare diferite pe partea frontală a ambalajului pe piața internă

ar putea genera costuri pentru întreprinderi, precum și confuzie în rândul consumatorilor și lipsă de încredere.

Perspectivile asupra sistemelor de etichetare de pe partea frontală a ambalajului - și modul în care acestea ar trebui (sau nu) să fie reglementate - variază de la un stat membru la altul și de la un grup de părți interesate la altul, experți din mai multe state membre, organizații ale consumatorilor, ONG-uri în domeniul sănătății și anumite sectoare ale industriei exprimându-se în favoarea sistemelor care evaluează calitatea nutrițională a produsului, iar experții din alte state membre și o parte a industriei exprimându-se în favoarea sistemelor reductive (ne-interpretative). Experți din numeroase state membre ale UE și părți interesate s-au exprimat în favoarea unei abordări comune armonizate, argumentând că coexistența unei serii de sisteme de etichetare pe partea frontală a ambalajului pe piața UE poate duce la fragmentarea pieței și la confuzie în rândul consumatorilor.

Prezentul raport prezintă principalele aspecte care trebuie luate în considerare în ceea ce privește etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului. Unul dintre aspecte se referă la modelele de stabilire a profilului nutrițional, pe care se bazează majoritatea sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului. Conceptul de profil nutrițional este utilizat și de legislația UE aplicabilă utilizării mențiunilor nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare. Documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind evaluarea Regulamentului privind cererile de despăgubire⁵⁵ concluzionează că obiectivul specific urmărit prin stabilirea profilurilor nutriționale este încă pertinent și necesar pentru protejarea consumatorului, prin limitarea utilizării mențiunilor privind produsele alimentare cu conținut ridicat de grăsimi, zaharuri și sare, astfel cum se prevede în textele legislative.

Având în vedere **legătura puternică dintre stabilirea profilurilor nutriționale și etichetarea nutrițională pe partea frontală a ambalajului**, analizarea concomitentă a celor două subiecte ar putea crea sinergii.

Pactul verde european⁵⁶, adoptat de Comisie la 11 decembrie 2019, anunță că **strategia „De la fermă la consumator”**⁵⁷ va prezenta acțiuni menite să îi ajute pe consumatori să aleagă o alimentație sănătoasă și durabilă. În special, Comisia va explora noi modalități de a oferi consumatorilor informații mai bune cu privire la valoarea nutrițională a produselor alimentare.

Având în vedere această prioritate politică, elementele de mai sus și potențialul sistemelor de etichetare pe partea frontală a ambalajului menite să îi ajute pe consumatori să facă alegeri alimentare conștiente cu privire la sănătate, este oportun să se introducă o etichetare pe partea frontală a ambalajului armonizată și obligatorie la nivelul UE. Comisia va elabora, în timp util, o propunere legislativă în conformitate cu obiectivele strategiei „De la fermă la consumator” și cu principiile unei mai bune legiferări.

⁵⁵ SWD(2020) 95.

⁵⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro.

⁵⁷ COM(2020) 381.

REFERINȚE

- Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Méjean, C., Ducrot, P., Péneau, S., ... Fezeu, L. K. L. K. (2016). *Prospective association between a dietary quality index based on a nutrient profiling system and cardiovascular disease risk*. *European Journal of Preventive Cardiology*, 23(15), 1669–1676
- Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Ducrot, P., Péneau, S., Méjean, C., ... Fezeu, L. K. K. (2017). *Association between a dietary quality index based on the food standard agency nutrient profiling system and cardiovascular disease risk among French adults*. *International Journal of Cardiology*, 234, 22–27.
- Amcoff et al. (2015) Livsmedelsverket 2015a *Choosing foods with the Keyhole logo— effect on nutrient intake* Amcoff, E., Konde, Å. B., Jansson, A., & Sanner Färnstrand, J. (2015). *Byta till Nyckelhålet - så påverkar det näringsintaget*. Uppsala. Obținut la adresa <http://www.livsmedelsverket.se/globalassets/rapporter/2015/nyckelhalets-effekt-pa-naringsintaget-2015.pdf>
- Babio, N., Vicent, P., López, L., Benito, A., Basulto, J., Salas-Salvadó, J., ... Salas-Salvado, J. (2014). *Adolescents' ability to select healthy food using two different front-of-pack food labels: a cross-over study*. *Public Health Nutrition*, 17(6), 1403–1409.
- Becker et al. (2015). *Front of pack labels enhance attention to nutrition information in novel and commercial brands*. *Food Policy*, 56, 76-86.
- Campos, S., J. Doxey, and D. Hammond, *Nutrition labels on pre-packaged foods: a systematic review*. *Public Health Nutr*, 2011. 14(8): p. 1496-506.
- Carter, O. B. J., Mills, B. W., Lloyd, E., & Phan, T. (2013). *An independent audit of the Australian food industry's voluntary front-of-pack nutrition labelling scheme for energy-dense nutrition-poor foods*. *European Journal of Clinical Nutrition*, 67(1), 31–35.
- Cecchini, M. and Warin, L. (2016). *Impact of food labelling systems on food choices and eating behaviours: A systematic review and meta-analysis of randomized studies*. *Obesity Reviews*, 17(3), 201-210
- Chandon, P., & Wansink, B. (2007). *The Biasing Health Halos of Fast-Food Restaurant Health Claims: Lower Calorie Estimates and Higher Side-Dish Consumption Intentions*. *Journal of Consumer Research*, 34(3), 301-314.
- Cowburn, G. and Stockley, L. (2005). *Consumer understanding and use of nutrition labelling: a systematic review*. *Public Health Nutrition*, 8(1), 21-28.
- Crosetto, P., Lacroix, A. M., Muller, L., Ruffieux, B. (2018). *Nutritional and economic impact of 5 alternative front-of-pack nutritional labels: experimental evidence*. Working Paper GAEL, 11. 40 p.
- De la Cruz-Góngora, V., Torres, P., Contreras-Manzano, A., Jáuregui de la Mota, A., Mundo-Rosas, V., Villalpando, S., ... Rodriguez-Oliveros, G. (2017). *Understanding and acceptability by Hispanic consumers of four front-of-pack food labels*. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 14(1).
- Deschasaux, M., Huybrechts, I., Murphy, N., Julia, C., Hercberg, S., Srouf, B., ... Touvier, M. (2018). *Nutritional quality of food as represented by the FSAm-NPS nutrient profiling system underlying the Nutri-Score label and cancer risk in Europe: Results from the EPIC prospective cohort study*. *PLoS Med*, 15(9), e1002651.
- Draper, A. K. K., Adamson, A. J. J., Clegg, S., Malam, S., Rigg, M., & Duncan, S. (2013). *Front-of-pack nutrition labelling: are multiple formats a problem for consumers?* *European Journal of Public Health*, 23(3), 517–521.
- Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L., ... Peneau, S. (2015a). *Effectiveness of Front-Of-Pack Nutrition Labels in French Adults: Results from the NutriNet-Sante Cohort Study*. *Plos One*, 10(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0140898>
- Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L. K. K., ... Péneau, S. (2015b). *Objective Understanding of Front-of-Package Nutrition Labels among Nutritionally At-Risk Individuals*. *Nutrients*, 7(8), 7106–7125.
- Dummer, J. (2012). *Sodium reduction in Canadian food products with the health check program*. *Canadian Journal of Dietetic Practice {&} Research*, 73(1), e227-232.

- Egnell, M., Ducrot, P., Touvier, M., Allès, B., Hercberg, S., Kesse-Guyot, E., & Julia, C. (2018a). *Objective understanding of Nutri-Score Front-Of-Package nutrition label according to individual characteristics of subjects: Comparisons with other format labels*. PLOS ONE, 13(8), 1–16.
- Egnell, M., Kesse-Guyot, E., Galan, P., Touvier, M., Rayner, M., Jewell, J., ... Julia, C. (2018b). *Impact of front-of-pack nutrition labels on portion size selection: an experimental study*. Nutrients, 10(9), 1268.
- Egnell, M., Talati, Z., Hercberg, S., Pettigrew, S. & Julia, C. (2018c). *Objective Understanding of front-of-package nutrition labels: An international comparative experimental study across 12 countries*. Nutrients, 10(10), 1542.
- Egnell, M., Crosetto, P., d'Almeida, T., Kess-Guyot, E., Touvier M., ... Julia, C. (2019). *Modelling the impact of different front-of-package nutrition labels on mortality from non-communicable chronic disease*. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 2019, 16:56.
- Finkelstein, E. A. A., Li, W. Y., Melo, G., Strombotne, K., & Zhen, C. (2018). *Identifying the effect of shelf nutrition labels on consumer purchases: results of a natural experiment and consumer survey*. American Journal of Clinical Nutrition, 107(4), 647–651.
- Graham, D. J. J., Lucas-Thompson, R. G. G., Mueller, M. P. P., Jaeb, M., & Harnack, L. (2017). *Impact of explained v. unexplained front-of-package nutrition labels on parent and child food choices: a randomized trial*. Public Health Nutrition, 20(5), 774–785.
- Gregori, D. (2014). *Evaluating food front-of-pack labelling: a pan-European survey on consumers' attitudes toward food labelling*. International Journal of Food Sciences and Nutrition, 65(2), 177–186
- Grunert, K. G. and Wills, J. M. (2007). *A review of European research on consumer response to nutrition information on food labels*. Journal of Public Health, 15(5), 385–399.
- Grunert, K. G., Fernández-Celemín, L., Wills, J. M., Storcksdieck genannt Bonsmann, S., & Nureeva, L. (2010). *Use and understanding of nutrition information on food labels in six European countries*. Z Gesundh Wiss, 18(3), 261–277. <https://doi.org/10.1007/s10389-009-0307-0>
- Hamlin, R. (2015). *Front of Pack Nutrition Labelling, Nutrition, Quality and Consumer Choices*. (2015) Current Nutrition Reports, 4:323–329. DOI 10.1007/s13668-015-0147-1
- Harbaugh, R., Maxwell, J. W., & Roussillon, B. (2011). *Label Confusion: The Groucho Effect of Uncertain Standards*. Management Science, 57(9), 1512–1527.
- Hawley, K. L. L., Roberto, C. A. A., Bragg, M. A. A., Liu, P. J. J., Schwartz, M. B. B., & Brownell, K. D. D. (2013). *The science on front-of-package food labels*. Public Health Nutrition, 16(3), 430–439.
- Hodgkins, C., Barnett, J., Wasowicz-Kirylo, G., Stysko-Kunkowska, M., Gulcan, Y., Kustepeli, Y., ... Raats, M. (2012). *Understanding how consumers categorise nutritional labels: A consumer derived typology for front-of-pack nutrition labelling*. Appetite, 59(3), 806–817.
- Joint Research Centre (2020), *Front-of-pack nutrition labelling schemes: a comprehensive review*, autori: S Storcksdieck genannt Bonsmann, G Marandola, E Ciriolo, R van Bavel, J Wollgast. EUR 29811 EN, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2020, ISBN 978-92-76-08970-4, doi:10.2760/180167, JRC113586.
- Julia, C., Ducrot, P., Lassale, C., Fézeu, L., Méjean, C., Péneau, S., ... Kesse-Guyot, E. (2015). *Prospective associations between a dietary index based on the British Food Standard Agency nutrient profiling system and 13-year weight gain in the SU.VI.MAX cohort*. Preventive Medicine, 81, 189–194.
- Julia, C., Blanchet, O., Méjean, C., Péneau, S., Ducrot, P., Allès, B., ... Hercberg, S. (2016). *Impact of the front-of-pack 5-colour nutrition label (5-CNL) on the nutritional quality of purchases: an experimental study*. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 13(1).
- Julia C. & Hercberg, S. (2017). *Nutri-Score: Effectiveness of the Nutrition Label introduced in France*. Ernährungs Umschau, 64(12), M685–M691.
- Kanter, R., Vanderlee, L., & Vandevijvere, S. (2018). *Front-of-package nutrition labelling policy: global progress and future directions*. Public Health Nutrition, 21(8), 1399–1408.
- Liu, X., Lopez, R., & Zhu, C. (2015). *Can Voluntary Nutrition Labeling Lead to a Healthier Food Market?* 2016 Allied Social Sciences Association (ASSA) Annual Meeting, January 3-5, 2016, San Francisco, California 212818, Agricultural and Applied Economics Association.

- Machleit, K. A., & Mantel, S. P. (2001). *Emotional response and shopping satisfaction: Moderating effects of shopper attributions*. *Journal of Business Research*, 54(2), 97-106
- Malam S., Clegg, S., Kirwan, S., McGinigal, S., in association with Raats, M., Barnett, J., ... Dean, M. (2009). *Comprehension and use of UK nutrition signpost labelling schemes*. London: Food Standards Agency. Obținut la adresa <http://www.food.gov.uk/multimedia/pdfs/pmpreport.pdf>.
- Méjean C., Macouillard, P., Péneau, S., Hercberg, S., Castetbon, K., Peneau, S., ... Castetbon, K. (2013). *Consumer acceptability and understanding of front-of-pack nutrition labels*. *Journal of Human Nutrition and Dietetics*, 26(5), 494-503.
- Miklavc, K., Pravst, I., Raats, M.M. and Pohar, J (2016). *Front of package symbols as a tool to promote healthier food choices in Slovenia: Accompanying explanatory claim can considerably influence the consumer's preferences*. *Food Research International*, 90, 235-243.
- Möser, A., Hoefkens, C., Van Camp, J., Verbeke, W., Moser, A., Hoefkens, C., ... Verbeke, W. (2010). *Simplified nutrient labelling: consumers' perceptions in Germany and Belgium*. *Journal Fur Verbraucherschutz Und Lebensmittelsicherheit-Journal of Consumer Protection and Food Safety*, 5(2), 169-180.
- Newman, C. L. L., Howlett, E., & Burton, S. (2014). *Shopper Response to Front-of-Package Nutrition Labeling Programs: Potential Consumer and Retail Store Benefits*. *Journal of Retailing*, 90(1), 13-26.
- Newman, C. L., Burton, S., Andrews, J. C., Netemeyer, R. G., & Kees, J. (2018). *Marketers' use of alternative front-of-package nutrition symbols: An examination of effects on product evaluations*. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 46(3), 453-476.
- Nikolova, H. D. and Inman, J. J. (2015). *Healthy Choice: The Effect of Simplified Point-of-Sale Nutritional Information on Consumer Food Choice Behavior*. *Journal of Marketing Research*. 52(6), 817-835.
- Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., Mhurchu, C. N., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., ... Choi, Y.-H. H. (2017). *Effects of a Voluntary Front-of-Pack Nutrition Labelling System on Packaged Food Reformulation: The Health Star Rating System in New Zealand*. *Nutrients*, 9(8).
- Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Jiang, Y., & Blakely, T. (2018). *Do nutrition labels influence healthier food choices? Analysis of label viewing behaviour and subsequent food purchases in a labelling intervention trial*. *Appetite*. 121:360-365
- Provencher, V., Polivy, J., & Herman, C. P. (2009). *Perceived healthiness of food. If it's healthy, you can eat more!* *Appetite*, 52(2), 340-344f.
- Roodenburg, A. J. C., van Ballegooijen, A. J., Dötsch-Klerk, M., van der Voet, H., & Seidell, J. C. (2013). *Modelling of Usual Nutrient Intakes: Potential Impact of the Choices Programme on Nutrient Intakes in Young Dutch Adults*. *PLoS ONE*. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0072378>
- Roseman, M. G., Joung, H.-W., & Littlejohn, E. I. (2018). *Attitude and Behavior Factors Associated with Front-of-Package Label Use with Label Users Making Accurate Product Nutrition Assessments*. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 118(5), 904-912.
- Sanjari, S. S. S., Jahn, S., & Boztug, Y. (2017). *Dual-process theory and consumer response to front-of-package nutrition label formats*. *Nutrition Reviews*, 75(11), 871-882.
- Savoie, N., Barlow, K., Harvey, K. L. L., Binnie, M. A. A., & Pasut, L. (2013). *Consumer Perceptions of Front-of-package Labelling Systems and Healthiness of Foods*. *Canadian Journal of Public Health-Revue Canadienne De Sante Publique*, 104(5), E359-E363.
- Scarborough, P., Matthews, A., Eyles, H., Kaur, A., Hodgkins, C., Raats, M. M., & Rayner, M. (2015). *Reds are more important than greens: How UK supermarket shoppers use the different information on a traffic light nutrition label in a choice experiment*. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(151), 1-9
- Storcksdieck genannt Bonsmann S., Fernández Celemín L., Larranaga A., Egger S., Wills J.M., Hodgkins C. and Raats M.M. on behalf of the FLABEL consortium (2010). *Penetration of nutrition information on food labels across the EU-27 plus Turkey*. *European Journal of Clinical Nutrition*, 64, 1379 - 1385.
- Talati, Z., Pettigrew, S., Kelly, B., Ball, K., Dixon, H., & Shilton, T. (2016). *Consumers' responses to front-of-pack labels that vary by interpretive content*. *Appetite*, 101, 205-213.

- Van Camp, D., De Souza Monteiro, D. M., Hooker, N. H. H., Monteiro, D. M. D., & Hooker, N. H. H. (2012). *Stop or go? How is the UK food industry responding to front-of-pack nutrition labels?* European Review of Agricultural Economics, 39(5), 821–842
- Vyth, E. L. L., Steenhuis, I. H. M. H. M., Roodenburg, A. J. C. J. C., Brug, J., & Seidell, J. C. C. (2010). *Front-of-pack nutrition label stimulates healthier product development: a quantitative analysis.* International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 7(65)